Lieta Nr.11816006415
K39-0041-17

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Valmierā 2017.gada 4.janvārī

Valmieras rajona tiesa:
tiesnesis J.Grīnbergs
ar sekretāri P.Strazdiņu,
piedaloties prokurorei S.Kristapai
aizstāvim A.Rasam
atklātā tiesas sēdē izskatīja krimināllietu /pers. B/, personas kods /personas kods/, apsūdzībā pēc Krimināllikuma 148.panta trešās daļas.

Aprakstošā daļa

/pers. B/ (turpmāk apsūdzētais) celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 148.panta trešās daļas, par to, ka viņš izdarījis autortiesību pārkāpšanu lielā apmērā tālāk apsūdzībā norādītos apstākļos.

Apsūdzētais, būdams uzņēmuma SIA /Nosaukums A/ valdes loceklis un dalībnieks, kurš bija atbildīgs par datortehnikas iegādi un datorprogrammu legalitāti, nodrošināja to, ka uzņēmuma saimnieciskās darbības veikšanai un peļņas gūšanai SIA /Nosaukums A/ uzņēmējdarbības veikšanas vietā /adrese/, kā arī /adrese/, vienpadsmit datorsistēmās bez tiesību subjekta atļaujas tika reproducēti autortiesību objekti - sekojošas datorprogrammas, kas tika konstatēts 2015.gada 17.februārī Valsts policijas Galvenās Kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes 4. nodaļas darbiniekiem, veicot datorprogrammu legalitātes pārbaudi:

1. Datorsistēma Nr. l (/adrese/)- Windows 8.1 (uzstādīta 22.08.2013.) 81 *euro* vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/;
2. Datorsistēma Nr.2 (/adrese/):

- Windows 7 Home Premium (uzstādīta 22.04.2013.) 81 *euro* vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/;
- Microsoft Office Professional Plus 2013 (uzstādīta 29.06.2013.) 352 *euro* vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/;
- WinRAR (uzstādīta 03.05.2013.) 21,37 *euro* vērtībā, piederoša Nosaukums F/.

3) Datorsistēma Nr. 3 (/adrese/):
- Windows 7 Professional (uzstādīta 10.12.2009.) 81 *euro* vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/;
- Team Viewer (uzstādīta 24.03.2010.) 499 *euro* vērtībā, piederoša /nosaukums C/;

4) Datorsistēma Nr. 4 (/adrese/):
- Windows 7 Professional (uzstādīta 21.09.2012.) 81 *euro* vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/;
- AutoCAD 2014 (uzstādīta 06.01.2015.) 4061 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums D/;
- Microsoft Office Professional Plus 2013 (uzstādīta 18.08.2014.) 352 euro vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/;
- Proge CAD 2011 Professional (uzstādīta 11.03.2013.) 280 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums E/;
- Solid Works Premium 2015 (uzstādīta 06.01.2015.) 9800 *euro* vērtībā, piederoša "/nosaukums//nosaukums B/";
- Solid Works Electrical 2015 (uzstādīta 06.01.2015.) 10200 *euro* vērtībā, piederoša "/nosaukums//nosaukums B/";
- WinRAR (uzstādīta 25.09.2012.) 21,37 *euro* vērtībā-piederoša/nosaukums F/;

5) Datorsistēma Nr.5 (/adrese/):
- Windows 7 Ultimate (uzstādīta 28.10.2013.) 81 *euro* vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/;
- AutoCAD 2014 (uzstādīta 04.11.2013.) 4061 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums D/;
- Mathcad Prime V.2 (uzstādīta 03.12.2013.) 1080 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums G/;
- Mathlab R2013a (uzstādīta 13.02.2014.) 2000 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums G/;
- Microsoft Office Professional Plus 2013 (uzstādīta 20.02.2014.) 352 *euro* vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/;
- Solid Works Electrical 2015 (uzstādīta 13.01.2015.) 10200 *euro* vērtībā, piederoša "/nosaukums//nosaukums B/";

6) Datorsistēma Nr. 6 (/adrese/):
- Windows 7 Ultimate (uzstādīta 19.08.2013.) 81 *euro* vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/;
- AutoCAD 2014 (uzstādīta 15.10.2013.) 4061 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums D/;
- Microsoft Office Professional Plus 2013 (uzstādīta 21.05.2014.) 352 *euro* vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/
- Solid Works Premium 2013 (uzstādīta 19.08.2013.) 9800 *euro* vērtībā, piederoša "/nosaukums//nosaukums B/";
- Solid Works Premium 2014 (uzstādīta 18.03.2014.) 9800 *euro* vērtībā, piederoša "/nosaukums//nosaukums B/";
- Solid Works Electrical 2014 (uzstādīta 18.03.2014.) 10200 *euro* vērtībā, piederoša "/nosaukums//nosaukums B/";
- Team Viewer (uzstādīta 17.06.2014.) 499 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums C/;
- Win RAR (uzstādīta 19.08.2013.) 21,37 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums F/;

7) Datorsistēma Nr. 7 (/adrese/):
- Windows 7 Ultimate (uzstādīta 14.07.2009.) 81 euro vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/,
- Win RAR (uzstādīta 30.07.2013.) 21,37 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums F/,
- Solid Works Premium 2014 (uzstādīta 29.07.2013.) 9800 *euro* vērtībā, piederoša "/nosaukums//nosaukums B/";

- Solid Works eDrawings Professional (uzstādīta 16.12.2013.) 400 *euro* vērtībā, piederoša "/nosaukums//nosaukums B/";
- Solid Works Electrical 2014 (uzstādīta 16.12.2013.) 10200 *euro* vērtībā, piederoša /nosaukums//nosaukums B/";
- Microsoft Office Professional Plus 2013 (uzstādīta 30.07.2013.) 352 *euro* vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/;
- MathcadPrime V.2 (uzstādīta 03.12.2013.) 1080 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums G/;
- AutoCAD 2014 (uzstādīta 30.07.2013.) 4061 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums D/;
- Team Viewer (uzstādīta 04.09.2013.) 499 *euro* vērtībā, piederoša/Nosaukums C/;

8)Datorsistēma Nr.N (/adrese/):

- Windows XP Professional (uzstādīta 24.04.2013.) 81 *euro* vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/;
- Microsoft Office Professional Edition 2003 (uzstādīta 24.04.2013.) 320 *euro* vērtībā, piederoša kompānijai /Nosaukums B/;

9) Datorsistēma Nr. 1 (/adrese/)- ESETNod32 Antivirus (uzstādīšanas laiks 23.02.2011) 27 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums I/;

10) Datorsistēma Nr. 2 (/adrese/)- Win RAR (uzstādīta 22.08.2013.) 21,37 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums F/;

11) Datorsistēma Nr.3 (/adrese/)- Nitro Professional V.8 (uzstādīta 06.03.2014.) 136 *euro* vērtībā, piederoša /Nosaukums J/.

Apsūdzētais neskatoties uz to, ka 2014.gada septembra mēnesī /nosaukums//nosaukums B/ pārstāvis /pers. T/ ierodoties SIA /Nosaukums A/ uzņēmējdarbības veikšanas vietā /adrese/ viņu brīdināja par autortiesību pārkāpumu nepieļaujamību, proti, ka kompānijai ir zināms, ka SIA /Nosaukums A/ prettiesiski izmanto „/nosaukums//nosaukums B/" datorprogrammas, kurām nav licences un ka minētais pārkāpums ir jānovērš, tomēr arī turpmāk SIA /Nosaukums A/ saimnieciskajā darbībā turpināja izmantot nelicencētas datorprogrammas.

Tādējādi noziedzīgā nodarījuma rezultātā, tika pārkāptas datorprogrammu tiesību īpašnieku -kompāniju /Nosaukums B/, /Nosaukums F/ "/Nosaukums C/.", /Nosaukums C/, "/nosaukums//nosaukums B/",/Nosaukums G/, /Nosaukums K/, /Nosaukums I/, /Nosaukums E/un/Nosaukums J/ Autortiesību likuma 15.panta otrajā daļā noteiktās izņēmuma tiesības uz datorprogrammas izmantošanu un nodarīts minētajām kompānijām zaudējums sekojošā apmērā: "/nosaukums B/ 2728 *euro* kopvērtībā, /Nosaukums F/ 106,85 *euro* kopvērtībā, "/nosaukums D/" 16244 *euro* kopvērtībā, /Nosaukums C/ 1497 *euro* kopvērtībā, "/nosaukums//nosaukums B/" 80400 *euro* kopvērtībā, /Nosaukums G/2160 *euro* kopvērtībā, /Nosaukums K/ 2000 *euro* vērtībā, /Nosaukums I/ 27 *euro* vērtībā, /Nosaukums E/ 280 *euro* vērtībā un /Nosaukums J/ 136 *euro* vērtībā.

Tādējādi tiesību subjektiem ne vien tika radīts mantisks zaudējums par kopējo summu 105578,85 EUR, tas ir, lielā apmērā, bet arī pārkāptas Satversmes 113.pantā garantētās tiesības uz autortiesību aizsardzību, tāpat radīts būtisks kaitējums sabiedrības interesēm, valsts ekonomiskajām interesēm, kā arī patērētāju drošības tiesībām un interesēm, tiek izkropļots tirgus un normālā konkurence.

Vadoties no Autor tiesību likuma 4.panta pirmās daļas 1.punkta, datorprogrammas ir ar šo likumu aizsargājamie autortiesību objekti. Saskaņā ar šī likuma 15.panta otro daļu datorprogrammas autoram attiecībā uz datorprogrammas izmantošanu ir izņēmuma tiesības izplatīt datorprogrammu; padarīt datorprogrammu pieejamu sabiedrībai pa vadiem vai citādā veidā tādējādi, ka tai var piekļūt individuāli izraudzītā vietā un individuāli izraudzītā laikā; īslaicīgi vai pastāvīgi reproducēt datorprogrammu u.c., bet ceturtā daļa nosaka, ka autoram ir tiesības izmantot savu darbu jebkādā veidā, atļaut vai aizliegt tā izmantošanu, saņemt atlīdzību par atļauju izmantot savu darbu un par darba izmantošanu, izņemot likumā paredzētos gadījumus. Likuma 40. panta pirmā un otrā daļa nosaka, ka, lai iegūtu darba izmantošanas tiesības, darba izmantotājiem attiecībā uz katru darba izmantošanas veidu un katru darba izmantošanas reizi jāsaņem autortiesību subjekta atļauja, ir aizliegts izmantot darbus, ja nav saņemta autortiesību subjekta atļauja, autortiesību subjekta atļauja tiek izsniegta gan licences līguma, gan licences veidā. Līdz ar to saskaņā ar Autortiesību likuma 68.pantu, darbība, ar kuru aizskartas autortiesību subjekta personiskās vai mantiskās tiesības jebkādā veidā bez tiesību subjekta piekrišanas, ir uzskatāma par autortiesību pārkāpumu un, atkarībā no pārkāpuma rakstura un tā sekām, pārkāpējs saucams pie likumā noteiktās atbildības.

Eiropas parlamenta un Padomes direktīva 2009/24/EK par datorprogrammu tiesisko aizsardzību 7. panta pirmās daļas (b) punkts nosaka, ka dalībvalstis saskaņā ar saviem tiesību aktiem nodrošina piemērotus līdzekļus pret personām, kas komerciālos nolūkos tur īpašumā datorprogrammas eksemplāru, zinot vai pieļaujot iespēju, ka šis eksemplārs izgatavots, pārkāpjot autortiesības.

/pers. B/ kā SIA /Nosaukums A/ dalībnieks, kuram pieder 50 % uzņēmuma daļu un būdams uzņēmuma amatpersona - valdes loceklis un persona, kuras darba pienākumos ietilpa autortiesību ievērošanas nodrošināšana uzņēmuma SIA /Nosaukums A/ darbības nodrošināšanā apzināti izmantoja datorprogrammas bez licences.

Kriminālprocesā mantiskās kompensācijas pieteikumus iesnieguši cietušie:

1. "/nosaukums B/" 2728 EUR apmērā;
2. /nosaukums/80400 EUR apmērā;
3. "/nosaukums D/" 16244 EUR apmērā.

Motīvu daļa

Apsūdzētais sevi par vainīgu viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts Krimināllikuma 148.panta trešās daļā, neatzina un tiesas izmeklēšanā izmantoja savas tiesības nesniegt liecības.

Tiesas sēdē pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 501.panta 6.punktu un 503.panta ceturto daļu tika nolasītas apsūdzētā pirmstiesas izmeklēšanā sniegtās liecības (1.sējums 180-182 lietas lapas), kurās viņš liecinājis, ka ir SIA /Nosaukums A/ valdes loceklis, tehniskais direktors un viens no diviem uzņēmuma īpašniekiem. Viņa brālis /pers. AC/ esot šī uzņēmuma valdes priekšsēdētājs. Viņa galvenajos darba pienākumos ietilpstot darba organizēšana darbnīcās. Viņam pašam darba vietā esot sava datorsistēma, tā neesot aprīkota ar paroli un tai varējis piekļūt jebkurš uzņēmuma darbinieks. Viņa darba pienākumos ietilpis pienākums gādāt par uzņēmumam nepieciešamo datortehniku. Bijusi persona, kura iegādājusies uzņēmumam nepieciešamos datorus. Cik viņam zināms, datorsistēmas nākušas komplektā ar licencētām datorprogrammām. Nekādas citas atsevišķas datorprogrammas priekš uzņēmuma datorsistēmām neesot iegādājies, kā arī nevienā no pārbaudes laikā konstatētajām datorsistēmām neesot uzstādījis datorprogrammas. Par datorprogrammu "SolidWorks Professional 2015", kura saskaņā ar iegādes dokumentu iegādāta 24.10.2014. uzņēmuma vajadzībām, neko nevarot paskaidrot. Nezinu, kurš uzstādījis nelicencētās

datorprogrammas datorā, pie kuras strādājot. Neko nezinot, ka jebkurā citā SIA /Nosaukums A/ datorsistēmā uzstādītas nelicencētas datorprogrammas. Uzņēmumā neesot sava speciālista, kas nodarbotos ar datorsistēmu apkalpošanu. Ja bijušas kādas problēmas ar datoru, tas vests uz datoru servisu. Uzņēmumā izstrādāti darba kārtības noteikumi, ka darbinieks pats veic bezmaksas licencētās programmatūras uzstādīšanu un pats arī atbild par nelicencētas programmatūras uzstādīšanu vai izmantošanu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 23.pantu tiesa, spriežot tiesu, izskata un izlemj pret personu celto apsūdzību pamatotību, attaisnojot nevainīgas personas vai arī atzīstot personas par vainīgām noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. No tā izriet, ka tiesai ir jāizvērtē, vai prokurora celtā apsūdzība ir pamatotība un vai lietā pārbaudītie pierādījumi apstiprina apsūdzētā vainu inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā (noziedzīga nodarījuma sastāvu). Kriminālprocesa likuma 19.panta otrā un trešā daļa nosaka, ka personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, tātad apsūdzētam, nav jāpierāda savs nevainīgums; visas saprātīgās šaubas par vainu, kuras nav iespējams novērst, jāvērtē par labu personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību.

Apsūdzētam ir celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 148.panta trešās daļas, par to, ka viņš izdarījis autortiesību pārkāpšanu lielā apmērā. No apsūdzības secināms, ka tas izpaudies ar šādām noteiktām apsūdzētā darbībām:

1. apsūdzētais kā valdes loceklis un dalībnieks, kurš ir atbildīgs par datortehnikas iegādi un datorprogrammu legalitāti, esot nodrošinājis to, ka SIA /Nosaukums A/ saimnieciskās darbības veikšanai un peļņas gūšanai vienpadsmit datorsistēmās bez tiesību subjekta atļaujas reproducēti autortiesību objekti – datorprogrammas;
2. apsūdzētais, neskatoties uz to, ka 2014.gada septembra mēnesī "/nosaukums//nosaukums B/" pārstāvis ierodies uzņēmumā SIA /Nosaukums A/ un viņu brīdinājis par autortiesību pārkāpumu nepieļaujamību (ka kompānijai ir zināms, ka SIA /Nosaukums A/ prettiesiski bez licences izmanto tās datorprogrammas) un ka minētais pārkāpums ir jānovērš, SIA /Nosaukums A/ saimnieciskajā darbībā turpinājis izmantot nelicencētas datorprogrammas;
3. apsūdzētais kā SIA /Nosaukums A/ dalībnieks, kuram pieder 50 % uzņēmuma daļu un būdams valdes loceklis un persona, kuras darba pienākumos ietilpa autortiesību ievērošanas nodrošināšana uzņēmuma darbības nodrošināšanā, apzināti esot izmantojis datorprogrammas bez licences.

Tādejādi tiesai ir pienākums izvērtēt vai ir pierādīta tieši šī celtajā apsūdzībā minētā konkrētā rīcība (darbība vai bezdarbība) un vai tā veido Krimināllikuma 148.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāvu.

Tiesa uzskata, ka tiesas izmeklēšanā nav iegūts pietiekams pierādījumu apjoms, kas minēto apsūdzību apstiprinātu, un tieši, konstatētu šādas apsūdzētā darbības. To nepierāda ne lietā esošie un pārbaudītie rakstveida pierādījumi, ne liecinieku liecības.

Tā cietušā "/nosaukums//nosaukums B/" pārstāvis /pers. T/ tiesai liecināja, ka viņiem kontakti ar /Nosaukums A/ esot no 2008.- 2009.gada. No /nosaukums/saņemta informācija, ka notiek nelikumīga programmu izmantošana. /nosaukums/esot tāda programma, kas meklējot nelegālās programmas, jo katrai programmai esot individuāls licences numurs. Šajā sakarā ticies ar apsūdzēto, apsūdzētais noliedzis, ka tiekot izmantota šī programma. 16.novembrī /Nosaukums A/nopirkusi vienu licenci, taču brīdinājis, ka citu programmu izmantošana nav pieļaujama. Abos gadījumos, kad /Nosaukums A/ iegādājusies viņu programmu, iegādes dokumentus parakstījis apsūdzētais. Kompensācijas apmēru veidojot no atrastām nelegālām kopijām neiegūti ienākumi. Apsūdzētais viņam zvanījis un teicis, ka bijusi policija un atradusi programmas, mēģinājuši vienoties par zaudējumu atlīdzību. Programmas domātas rasējumu izveidošanai un komerciālo produktu radīšanai. Bijušas vairākas tikšanās ar /Nosaukums A/ pārstāvjiem, taču vienošanās nav noslēgta. Viņi esot Latvijai vienīgais kompānijas pārstāvis, no kā var iegādāties šo programmatūru.

Cietušo "/nosaukums B/" un "/nosaukums D/" pārstāve /pers. AE/ liecībās tiesai apstiprināja ka uzņēmumā /Nosaukums A/" ir konstatētas nelikumīgas datorprogrammas. Apsūdzētam esot jāpierāda, ka tās esot legālas, licences uzrādīt nav varējis, tādejādi esot pārkāptas autortiesības.

Liecinieks/pers. AF/ liecināja, ka /Nosaukums L/ klients esot /Nosaukums A/ no 2000.gada sākuma. Pārdevuši viņiem datorus un programmas, konfigurējuši tīklu. Visos pārdotos datoros bijuši Windows un Office. Citu datorprogrammu instalēšanu /Nosaukums A/ viņš neesot veicis. Veikuši arī datoru remontu, tas darīts uz vietas vai arī ņemts līdzi. Sadarbība ražotnē neesot kādus pāris gadus. Noliedz, ka viņa firma vai arī viņš pats būtu instalējis nelikumīgas programmas. Viņu pārdotos datoros bijušas iekšā jau legālas Windows programmas.

Liecinieks/pers. AC/ tiesai liecināja, ka apsūdzētais ir viņa brālis, arī viņš esot /Nosaukums A/valdes loceklis. Viņu darbības neesot sadalītas, neesot noteikts, kurš no viņiem atbild par datoriem. Ja bijusi vajadzība pēc datora, tad tas ticis iegādāts. Pasūta datoru, saņem rēķinu, samaksā. Par datora programmām neko nezinot. Nezinot kādiem amatiem vajagot datoru, kādas programmas vajag datoros. Zina, ka grāmatvedei vajag speciālu programmu. Par rasēšanas programmu neko nezinot. Saistībā ar datorprogrammām brālim nekādi pienākumi neesot bijuši. Rasēšanu veicot gan meistari, gan inženieri. To darot ar zīmuli. Pats darbojoties ar portatīvo datoru. Nepiekrīt, ka brālis būtu atbildīgs par programmām un licencēm. Ja bija problēmas ar datoriem, tika zvanīts /Nosaukums L/.

Saistībā ar pretrunām liecībās saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 501.panta 1.punktu tika nolasītas liecinieka /pers. AC/ pirmstiesas izmeklēšanas laikā sniegtās liecības (1.sējums 50., 183-185 lietas lapas, 2.sējums 114-115, 122-123 lietas lapas). Tajā liecinieks liecinājis, ka viņš esot valdes priekšsēdētājs, viens no diviem uzņēmuma īpašniekiem. Brālis esot valdes loceklis-tehniskais direktors. Viņa kompetencē bijis darbs ar klientiem, brālis nodrošinājis ražošanu. Kompetences sadalījums nav bijis rakstiski nostiprināts. Uzņēmumā par datortehniku rūpējies brālis, taču cik zināms viņš veicis tikai to iegādi. Ja bijušas kādas problēmas ar datoriem, tie vesti uz datorservisu. Viņš neesot zinājis, ka datoros ir nelicenzētas programmas, kurš tās uzstādījis nezinot. Uzņēmumā bijuši izstrādāti darba kārtības noteikumi, ka darbinieks pats ir atbildīgs par nelicenzētas datorprogrammas uzstādīšanu un/vai izmantošanu.

Liecinieks/pers. AH/ liecināja, ka strādājis /Nosaukums A/ no 2014.gada 31.jūlija līdz šim gadam. Strādājis par projektēšanas inženieri. Strādājis /adrese/. Darbā viņu pieņēmis /pers. AC/, ierādīta darba vieta pie datora. Datorā bija Solidwork, Autokad, Microsoft Office. Tās jau bijušas datorā, kad sācis strādāt. Kas instalējis tās nezinot. Darbā izmantojis Solid Work, lai rasētu detaļas. /pers. B/ bijis tehniskais direktors, bijis tā kā viņa tiešais priekšnieks. /pers. B/ devis viņam darba uzdevumus. Datoriem paroles nav bijušas. Datorā konstatēta viena programma TeamViewer, ko esot instalējis viņš pats. To darījis pēc savas iniciatīvas ar darba devēja ziņu. Ir instalējis datorā legālo Solid Work. Apsūdzētais iedevis pavadzīmi, tur bijis kods. Domā, ka tajā datorā tā nebija, bet citos datoros bija.

Liecinieks/pers. AK/ tiesas sēdē liecināja, ka strādājis /Nosaukums A/par noliktavas pārzini kādus 3 gadus. Darba vieta-/adrese/. Viņam bijis dators, datorprogrammu nosaukumus nezinot. Datorā vadījis preču apriti. Viņam parādījuši kā ar attiecīgo datorprogrammu Servistate jāstrādā, to rādījis izplatītāja pārstāvis. Tā kā liecinieks bija aizmirsis lietas apstākļus tiesā saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 501.panta 2.punktu tika nolasītas viņa pirmstiesas izmeklēšanas laikā sniegtās liecības, kurās viņš noradījis, ka policijas pārbaudē konstatētās programmas datorā nav uzstādījis un kurš to darījis nezinot. Dators viņam nodots jau nokomplektēts ar visām programmām. Datoru lietojis viņš viens pats.

Liecinieks/pers. AL/ tiesai liecināja, ka strādājis /Nosaukums A/ kādus pāris gadus atpakaļ par iepirkumu speciālistu. Viņu darbā pieņēmis /pers. B/. Viņam piešķirts dators, kas atradies ofisa telpās. Lietojis internetu un servisa programmu. Pats neko nav instalējis. Precīzi neatceras, bet domā, ka darba vietu ierādījis /pers. B/.

Liecinieks/pers. AM/ liecināja, ka strādājis/Nosaukums A/2015.gadā un nostrādājis vienu gadu. Strādājis par projektēšanas inženieri. Darbā pieņēmis /pers. AC/. Strādājis ar datoru, kas atradies ofisa 2.stāvā. Datorā bijusi Windows programma. Bijusi datorā arī rasēšanas programma Solid Work. Pats nekādas programmas datorā nav instalējis, kad tās instalētas nezinot.

/pers. AN/ liecināja, ka strādājusi /Nosaukums A/no 2014.gada decembra līdz 2015.gada oktobrim par projektu vadītāju. /adrese/. Darbā bijis dators. Priekš viņas iekārtota jauna darba vieta un pirkts jauns dators. Kad atnākusi pirmdien uz darbu, dators ar visām programmām jau bijis. Nezinot kurš to iegādājies. Izmantojusi Word, Excel, citas programmas vairs neatceras.

/pers. AP/ tiesas sēdē liecināja, ka strādājusi /Nosaukums A/ par grāmatvedi. Viņai bija piešķirts dators. Zina, ka tajā bija grāmatvedības programma, bija Microsoft Office, citas nezinot. Nezina, kas programmu instalējis. Datorus apkalpojis /Nosaukums L/.

Lieciniece/pers. AR/ liecināja, ka strādājusi /Nosaukums A/ par vecāko grāmatvedi /adrese/. Darbā bijis dators, to nodevusi viņai iepriekšējā grāmatvede. Tajā bijusi grāmatvedības programma. Kurš instalējis programmu, nezinot.

/pers. AS/ tiesai liecināja, ka strādājis /Nosaukums A/ gadus piecus. Strādājis /adrese/ par darbu vadītāju. Pieņēmis pasūtījumus no klientiem. Pasūtījumi fiksēti servisa programmā. Viņam bija dators. Neviens īpaši datoru nav izsniedzis, dators tur bijis. Zina, ka bijusi pārbaude, viņa datorā neko neesot atraduši. Neko daudz no datorprogrammām nesaprot. Kaut kādu aktu parakstījis. Nezina, kas uzņēmumā darbojas ar datoriem.

Tiesā saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 501.panta 6.punktu (liecinieks atsakās liecināt) tika nolasītas /pers. AT/ pirmstiesas izmeklēšanā sniegtās liecības (2.sējums 106-108 lietas lapa), kurās viņa norādījusi, ka strādājot /Nosaukums A/, nevienu no viņas darba datorā konstatētām programmām pati neesot uzstādījusi. Viņu darbā pieņēmis /pers. AC/, kurš arī ierādījis darba vietu. Neesot zināms, ka uzņēmumā kāds nodarbojies ar datorsistēmu apkalpošanu.

No VP GKrPP Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes darbinieku sastādītiem pārbaudes aktiem, pieprasījuma iesniegt programmnodrošinājuma licences un manta apskates protokoliem (1.sējums lietas lapas no 15 līdz 48) izriet, ka policijas veiktās pārbaudes 2015.gada 17.februārī laikā /Nosaukums A/ saimnieciskās darbības veikšanas vietās /adrese/ un /adrese/ /Nosaukums A/ piederošās vienpadsmit datorsistēmās ir instalētas datorprogrammas, kuru likumīgu izcelsmi (licenzētu iegādi) komersants nav varējis uzrādīt. Konstatēto datorprogrammu uzskaitījums norādīts apsūdzētam celtajā apsūdzībā, ko tiesa jau spriedumā atreferēja.

Tiesai nerodas šaubas, ka ir konstatēts autortiesību pārkāpums. Saskaņā ar Autortiesību likuma 4.panta pirmās daļas 1.punktu, autortiesību objekts neatkarīgi no izpausmes formas un veida ir arī datorprogramma. Likuma 15.panta otrā daļa paredz, ka datorprogrammas autoram attiecībā uz datorprogrammas izmantošanu ir šādas tiesības: izplatīt datorprogrammu; padarīt to pieejamu sabiedrībai; iznomāt, izīrēt un publiski patapināt datorprogrammu; īslaicīgi vai pastāvīgi reproducēt datorprogrammu; tulkot, adaptēt un jebkādi citādi pārveidot datorprogrammu un reproducēt šādi iegūtos rezultātus. 15.panta ceturtā daļa paredz, ka autoram ir tiesības izmantot savu darbu jebkādā veidā, atļaut vai aizliegt tā izmantošanu, saņemt atlīdzību par atļauju izmantot savu darbu un par darba izmantošanu, izņemot likumā paredzētos gadījumus. No likuma 40.panta pirmās un otrās daļas izriet ka, lai iegūtu darba izmantošanas tiesības, darba izmantotājam attiecībā uz katru izmantošanas veidu un reizi jāsaņem autora atļauja. Aizliegts izmantot darbus, ja nav saņemta autortiesību subjekta atļauja, autortiesību subjekta atļauja tiek izsniegta gan licences līguma, gan licences veidā. Darbība, ar kuru aizskartas autortiesību subjekta personiskās vai mantiskās tiesības jebkādā veidā bez tiesību subjekta piekrišanas, ir uzskatāma par autortiesību pārkāpumu (Autortiesību likuma 68.pants).

Attiecībā uz autortiesību pārkāpumu pastāv izņēmums no principa, ka prokuroram ir pienākums pierādīt pārkāpēja vainu un ka pārkāpējam nav jāpierāda savs nevainīgums, jo attiecībā uz autortiesībām un blakustiesībām darbojas Kriminālprocesa likuma 125.panta otrā daļā norādītais fakta legālās prezumpcijas princips. Tas nozīmē, ja tiek fiksēts, ka persona izmanto autortiesību objektu, tieši šai personai ir pienākums pierādīt autortiesību objekta izcelsmi, legālu iegūšanu un atlīdzības samaksu par tā lietošanu. Konkrētā lietā juridiskā persona /Nosaukums A/ nav varējusi iesniegt pierādījumus, ka tā savās datorsistēmās legāli (nepārkāpjot autortiesības) lietojusi apsūdzībā norādītās datorprogrammas.

Tādejādi tiesa secina, ka atbildību par autortiesību pārkāpumu saistībā ar konstatēto nelicenzētu datorprogrammu izmantošanu gulstas uz datorsistēmu īpašnieku /Nosaukums A/, tā būtu saucama pie normatīvos aktos paredzētās atbildības un tieši tai arī iestājas pienākums atlīdzināt autortiesību subjektam mantisko kompensāciju par autortiesību pārkāpumu.

Tomēr šis secinājums neļauj tiesai atzīt par vainīgu autortiesību pārkāpumā tieši apsūdzēto kā fizisku personu, neskatoties uz faktu, ka viņam pieder daļa no juridiskās personas /Nosaukums A/ pamatkapitāla daļām un viņš ir viens no šī komersanta valdes locekļiem.

Tiesa nekonstatē par pierādītu apsūdzībā norādīto, ka tieši apsūdzētais /Nosaukums A/ bija atbildīgs par datorprogrammu legalitāti (vai viņa darba pienākumos ietilpa autortiesību ievērošanas nodrošināšana uzņēmumā) un ka viņš apzināti nodrošinājis to, ka /Nosaukums A/vienpadsmit datorsistēmās tiek izmantotas datorprogrammas bez licences.

Tiesas izmeklēšanā netika iesniegts vai pārbaudīts neviens rakstveida pierādījums, kas apliecinātu, ka apsūdzētā amata (norādīts, ka bijis tehniskais direktors) pienākumos būtu noteikts pienākums pārbaudīt uzņēmuma lietoto datorprogrammu legalitāti un attiecīgo autortiesību ievērošanu. Nav arī pierādījumi, ka vispār viņa pienākumos bija nodarboties ar datorprogrammu nodrošinājumu datorsistēmās.

Pats apsūdzētais sniegtās liecībās bija atzinis, ka viņa kompetencē bijis gādāt par uzņēmumam nepieciešamo datortehniku, to iegādāties. Arī liecinieks /pers. AC/ pirmstiesas izmeklēšanā liecināja, ka brālis ir bijis atbildīgs par datortehnikas iegādi. No abu liecībām saprotams, ka abu valdes locekļu kompetence bijusi neoficiāli sadalīta un tieši apsūdzētā pienākumos bijis rūpēties par datortehnikas iegādi. Taču ne apsūdzētais, ne liecinieks /pers. AC/ nekad nav apliecinājuši, ka viņi būtu arī vienojušies, ka

apsūdzētais būs atbildīgs par datoru programmnodrošinājumu un, vēl jo vairāk, par attiecīgo programmu autortiesību ievērošanas kontroli. Bez tam, abi ir liecinājuši, ka uzņēmumā bijuši darba kārtības noteikumi, ka darbinieks pats ir atbildīgs par nelicenzētas datorprogrammas uzstādīšanu un izmantošanu.

Tiesas ieskatā, datorsistēmas kā tehniskas iekārtas iegāde nav asociējama ar tajā vēlāk konstatējamām programmām, kuras neapšaubāmi var instalēt datorā jebkurā laikā, arī pēc tā iegādes. Nav pierādījumu, ka apsūdzētam, pērkot datorus, tajos jau bija instalētas nelicenzētas (bez autortiesību subjekta atļaujas iegūtas) programmas. To tiesai apliecināja arī liecinieks /pers. AF/, ka /Nosaukums A/iegādājies no viņa uzņēmuma /Nosaukums L/ datorus ar legālu programmatūru, noliedz nelikumīgu programmu instalēšanu. Tādejādi apsūdzētā darbībās, organizējot datoru iegādi komersanta, ko viņš pārstāv, vajadzībām vēl nekādi neizpaužas prokurora celtā apsūdzībā ietvertais apgalvojums, ka viņš ir atbildīgs par datorprogrammu iegādi un nodrošinājis nelegālu programmu izmantošanu.

Neviens no nopratinātiem lieciniekiem neliecināja, ka apsūdzētais būtu bijusi tā perona, kas nodarbojusies ar datoru programmu nodrošināšanu, šīs programmas apsūdzētais būtu instalējis pats vai organizējis attiecīgo programmu instalēšanu, to liekot darīt kādai citai personai. Tiesai no liecinieku liecībām tapa saprotams, ka datora apkalpošanu /Nosaukums A/ ir veicis ārējais pakalpojuma sniedzējs. Taču nav nekādu pierādījumu, ka apsūdzētais būtu jebkādi ar savu darbību (piemēram, lūdzot attiecīgu pakalpojumu veikt) panācis, ka šis pakalpojuma sniedzējs veic nelegālas programmatūras uzstādīšanu datoros.

Apsūdzētā kā valdes locekļa atbildība izriet no Komerclikuma regulējuma. Valde ir sabiedrības izpildinstitūcija, kas vada un pārstāv sabiedrību (likuma 221.pants). Valdes loceklim savi pienākumi jāpilda kā krietnam un rūpīgam saimniekam (likuma 169.pants). Taču no šāda aspekta vērtējot apsūdzētā kā /Nosaukums A/amatpersonas rīcību un atbildību par komersanta darbībā konstatētiem likumpārkāpumiem, tiesai nav saprotams, kādēļ atbildība saskaņā ar apsūdzību tiek uzlikta tikai vienam valdes loceklim. Arī faktam, ka apsūdzētais ir /Nosaukums A/ kapitāla daļu līdzīpašnieks nav nekādas nozīmes viņa atbildības noteikšanai, jo saskaņā ar Komerclikuma regulējumu kapitālsabiedrības īpašnieki nenes tieši atbildību par sabiedrības iespējamiem likuma pārkāpumiem

Lietā varētu tikt uzskatīts par pierādītu, ka "/nosaukums//nosaukums B/" pārstāvis /pers. T/ ir bijis ieradies uzņēmumā SIA /Nosaukums A/ un brīdinājis komersantu par autortiesību pārkāpumu nepieļaujamību. Viņš ir runājis tieši ar apsūdzēto. Pēc tam SIA /Nosaukums A/ ir iegādājusies licenzētas "Solid Works" datorprogrammas. Tas izriet no cietušā pārstāvja liecībām tiesai. Tomēr tiesa neuzskata par pierādītu, ka pēc tikšanās ar šīs datorprogrammas oficiālo izplatītāju pārstāvi tieši apsūdzētais bija tas, kas nodrošināja, ka SIA /Nosaukums A/ saimnieciskajā darbībā turpina izmantot nelicencētu datorprogrammu "Solid Works" vai pats to izmantojis.

Lietā pārbaudītie rakstveida pierādījumi (2.sējums 87-88. lietas lapa, 2.sējums 92. lietas lapa, 3.sējums 51-52. lietas lapa) apstiprina, ka 2013., 2014., 2015.gadā lietotājs /Nosaukums A/pieslēdzoties no IP 195.122.7.72 ir lietojis nelegālu "Solid Works" programmatūru. Taču nav pierādījumu, ka pieslēgšanos no šīs IP adreses būtu veicis pats apsūdzētais, jo viņa lietošanā esošai datorsistēmai ir konstatēta cita IP adrese (1.sējums 24 lietas lapa) vai kāds pierādījumu kopums, ka to būtu organizējis vai vadījis tieši apsūdzētais. Saprotams, ka /Nosaukums A/bija daudz darbinieku, kas lietoja datorus. Pie tam, vairāki lieciniekiapliecināja, ka darba datori nebija aizsargāti ar piekļuves parolēm, un tos varējis izmantot jebkurš.

Krimināllikuma 148.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva objektu raksturo darba autora personiskās tiesības un intereses. Noziedzīgā nodarījuma priekšmets ir pats autortiesību objekts- autora radošais darbs, kur aizmantošanu aizsargā likums. Autortiesību pārkāpuma sastāvs, tātad arī objektīvo pusi veidojošo darbību kopums nav ietverts pašā Krimināllikuma pantā, bet tas izriet no speciālās likuma normas, kas pārkāpuma būtību definē. No Autortiesību likuma izriet, ka šo pārkāpumu visa starpā veido darba pavairošana vai izmantošana bez autora piekrišanas. Noziedzīgā nodarījuma subjektīvo pusi raksturo, ka to var izdarīt tīši, ar tiešu nodomu ("Krimināltiesības. Vispārīgā un sevišķā daļa", TNA, Rīga, 1999, 192-193. lpp). Tas nozīmē, ka persona apzinās savas darbības kaitīgumu, to apzināti veikusi vai pieļāvusi, vai arī apzinājusies savas darbības vai bezdarbības kaitīgumu, paredzējusi kaitīgās sekas un vēlējusies to iestāšanos

Tiesa nevar apsūdzētā darbībās konstatēt Krimināllikuma 148.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāvu, jo nav pierādījumu, ka apsūdzētais ir veicis apzinātas viņam apsūdzībā inkriminētās kāda veida darbības ar šiem autortiesību objektiem, kas būtu vērtējamas kā to pavairošana vai izmantošana, pie tam, apzinājies savas darbības kaitīgumu un šīs kaitīgo seku iestāšanos vēlējies. Attiecībā uz datora programmu reproducēšanu vai izmantošanu šādu nozieguma sastāvu var izveidot tikai ar aktīvām darbībām, piemēram, nelegālu datorprogrammas kopiju ielādējot un instalējot datorā vai šādu programmu izmantojot, apzinoties, ka tā nav legāla.

No šāda aspekta aplūkojot paša apsūdzētā rīcības sastāvu varētu tikt izvērtēta tikai viņa darbība, lietojot noteiktu datoru (pēc apsūdzības- datorsistēma Nr. 4). Taču apsūdzētam apsūdzība nav celta par konkrētā datorā esošo nelegālo programmu reproducēšanu vai lietošanu (kas, pie tam, nemaz neveido Krimināllikuma 148.panat trešās daļas dispozīcijas kvalificējošo pazīmi- lielos apmērus), bet gan visā uzņēmumā /Nosaukums A/ esošo nelegālo datorprogrammu reproducēšanu (kopiju radīšanu) un izmantošanas nodrošināšanu. Tiesa jau analizēja, ka šādi pierādījumi lietā nav iegūti.

Ja vērtē apsūdzētā iespējamo bezdarbību, pieņemot, ka viņam bija pienākums kā vienam no valdes locekļiem pārbaudīt vai uzņēmuma datoros nav ieinstalētas nelegālas datorprogrammas vai darbinieki neizmanto šādas programmas, taču šāds pienākums jebkurā gadījumā nevar izveidot jau norādīto subjektīvās puses elementu- tiešu nodomu. No šāda aspekta varētu tikai iestāties valdes locekļa atbildība sabiedrības, kuras darbību viņš vada, priekšā, ja sabiedrībai viņa bezdarbības dēļ ir jācieš zaudējumi (piemēram, jāatlīdzina autortiesību objekta autoram kompensācija), taču tas neattiecas uz izskatāmo krimināllietu un neietekmē tiesas secinājumus par nozieguma sastāva neesamību apsūdzētā rīcībā. Bez tam, apsūdzētam nemaz nav celta apsūdzība par bezdarbību, bet gan aktīvu darbību veikšanu, kas izriet no apsūdzībā norādītiem formulējumiem- "nodrošināja", "turpināja izmantot", "apzināti izmantoja".

Kriminālprocesa likuma 519.pants paredz, ka tiesa taisa attaisnojošu spriedumu, ja apsūdzētā izdarītajā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva. Ņemot vērā, ka tiesa nekonstatē apsūdzētā darbībās apsūdzībā viņam inkriminēto noziedzīgo nodarījuma, kas paredzēts krimināllikuma 148.panat trešā daļā, sastāvu, tiesa apsūdzēto celtā apsūdzībā pilnībā attaisno.

Tā kā apsūdzētais tiek attaisnots, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 526.panta otro daļu cietušo mantiskās kompensācijas pieteikumi ir atstājami bez izskatīšanas.

Lietā esošie lietiskie pierādījumi sešu datorsistēmu cietie diski pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā ir atdodami to īpašniekam /Nosaukums A/, jo tiesa netaisa notiesājošu spriedumu un šajā kriminālprocesā iztrūkst procesuāls pamats šos cietos

diskus turpmāk aizturēt, kā arī nav pamats tos iznīcināt vai konfiscēt.

Rezolutīvā daļa

Tiesa, vadoties no Kriminālprocesa likuma 511., 512., 520. pantiem nosprieda:

/pers. B/ atzīt par nevainīgu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 148.panta trešās daļas un attaisnot.

Atstāt bez izskatīšanas "/nosaukums B/", "/nosaukums / /Nosaukums B/ un "/nosaukums D/" mantiskā kaitējuma kompensācijas.

Lietiskos pierādījumus- sešus datorsistēmu cietos diskus, kas glabājas Valsts policijas Galvenā Kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldē, atdot to īpašniekam /Nosaukums A/.

Spriedumu var pārsūdzēt (noprotestēt) 10 dienu laikā no pilna sprieduma pieejamības, Vidzemes apgabaltiesā, iesniedzot sūdzību (protestu) Valmieras rajona tiesā.

Pilna sprieduma pieejamības datums – 2017.gada 18.janvāris.

Tiesnesis J.Grīnbergs

UZZIŅA

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 530.panta trešo daļu pilna sprieduma sastādīšana atlikta, pilna sprieduma pieejamības datums- 2017.gada 3.februāris.

Tiesnesis: J.Grīnbergs